

11039A

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ساخت آثار پایانی تحصیلی جهت دریافت مدرک کارشناسی ارشد
رشته آهنگسازی

بخش عملی:

- ۱- قطعه ای برای ارکستر سمفونیک
- ۲- قطعه ای برای کمانچه و دو عود

استاد راهنما:

جناب آقای کامبیز روشن روان

به اطلاع می‌رساند که این پرونده
تسلیت و آراک

بخش نظری:

تجزیه و تحلیل بخش عملی

استاد مشاور:

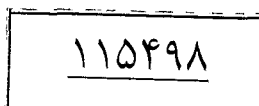
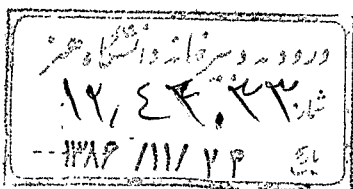
جناب آقای اتابک الیاسی

دانشجو:

رویا حلاوتی

اسفند ماه - ۱۳۸۶

۱۳۸۸ / ۱۵ / ۱۴

سپاس و تشکر مخصوص، نثار استاد ارجمند و بزرگوارم، آقای روشن روان که لطف کردند و با وجود مشغله فراوان خود، راهنمایی این پایان نامه را بر عهده گرفتند و در مدتی که در سفر بودند اجازه دادند که از راهنمایی هایشان کمال استفاده را ببرم.

همچنین از جناب آقای الیاسی مدیر محترم گروه آهنگسازی، کمال تشکر را دارم که محبت کردند و مشاوره این پایان نامه را بر عهده گرفتند و در این مدت، با گشاده رویی مرا راهنمایی کردند.

فهرست مطالب :

۵	چکیده
۶	مقدمه
	بخش نظری
۷	— تجزیه و تحلیل قطعه ای برای ارکستر سمفونیک
۱۳	— تجزیه و تحلیل قطعه ای برای کمانچه و دو عود
	بخش عملی
	— پارتیتور قطعه برای ارکستر سمفونیک
	— پارتیتور قطعه ای برای کمانچه و دو عود
	بخش ضمیمه
	— پارتیتور سونات برای کووارتت زهی
	— پارتیتور لحظه
	فهرست منابع و مأخذ
	خلاصه به زبان انگلیسی

چکیده:

قطعه ای برای ارکستر سمفونیک؛ اثری تک موومانی است که دارای فرم سه بخشی ABA' می باشد.

برای ساخت این اثر از دو تم اصلی و دو فیگور ریتمیک استفاده شده است. بخش A این اثر؛ خود از سه بخش کوچک (aba') تشکیل شده است. در بخش a تم اول و هر دو فیگور ریتمیک در تونالیتته می بمل ماژور معرفی می شوند. در بخش b تم دوم به اثر می پیوندد. این بخش در می ماژور است. a به می بمل ماژور بازگشت می کند، و شامل ورود کامل تم اول و واریاسیونی از فیگور ریتمیک (۲) می باشد.

بخش B به فرم فوگ است. سوژه فوگ، تمی است که در بخش b معرفی شده بود. Exposition، در فا مینور است.

در Development از تکنیک های رایج موسیقی پلی فونیک برای بسط و گسترش سوژه استفاده شده.

Rexposition: بازگشت به فا مینور همراه با ورود هایی از فیگور ریتمیک (۱) و تم اول.

در بخش سوم اثر (A')، از تم ها، فیگور های ریتمیک، رابط ها و عناصر سازنده بخش A با اندکی تفاوت در تونالیتته می بمل ماژور؛ استفاده شده است اثر با کادانس کامل در می بمل ماژور پایان می یابد.

مقدمه:

قطعه ای برای ارکستر سمفونیک، به عنوان اثر پایانی دوره کارشناسی ارشد آهنگسازی در چهار چوب خواسته های دانشگاه طرح ریزی شده است.

تلاش شده آموخته های دوران تحصیل در زمینه هارمونی، کنترپوان، ارکستراسیون و فرم، در این قطعه به کار گرفته شود.

تکرار تم ها و موتیف و واریاسیون های حاصل از آنها؛ از عوامل ایجاد وحدت در این اثر است.

از عوامل ایجاد تنوع و تضاد در اثر، می توان به تغییرات دینامیکی، تغییرات ساز آرائی، تغییر تمپو و استفاده از بافتهای مونوفونیک، هموفونیک و پلی فونیک اشاره کرد.

در ادامه لازم می دانم که از اساتید محترم؛ آقایان روشن روان، الیاسی، پژمان، لطفی، دهلوی، خواجه نوری، دیبازر، ضرابی، عمران، خیام، طالب خان شهیدی و خیام میرزازاده؛ که در دوره تحصیل افتخار بهره مندی از حضورشان را داشتم، تشکر و قدر دانی بنمایم.

تجزیه و تحلیل قطعه ای برای ارکستر سمفونیک:

این اثر در فرم سه بخشی طراحی شده است. (ABA')

قسمت A: (aba')

بخش a:

این بخش با یک مقدمه ۵ میزانی آغاز می شود. این مقدمه شامل آکورد هایی است

که با رنگ آمیزی گروه زهی نشان داده شده اند.

مقدمه بدون وقفه، یکبار دیگر تکرار می شود. این بار فیگور ریتمیک (۱):

توسط هورن ها آن را همراهی می کند.

(به منظور ساده شدن آنالیز اثر، پارتیتور با شماره هایی مشخص شده است.)

شماره ۱: تم اول توسط گروه "ویولن دوم" با همراهی "ویولنسل" وارد می شود.

در شماره ۲، این تم توسط "ویولا" تکرار می شود. همراه آن آکورد هایی با نتهای

کشیده توسط "ویولنسل" اجرا می شود. کلارینت هم با اجرای آرپهای پیوسته ای

"ویولا" را همراهی می کند.

شماره ۳: ابوا مجدداً تم اول را با افزودن زیتتهائی اجرا می کند. "ویولنسل" و

"کنترباس" آن را همراهی می کنند. "ویولنسل" اکوردهای همراهی کننده با "ویولن دوم"

در شماره ۱ را اجرا می کند و کنترباس آن را تکمیل می کند. تم اول در میانه راه با خط

"کنتریپوانتیک" توسط هورن ها همراهی می شود.

شماره ۴: فیگور ریتمیک (۲): ، که موتیفی برگرفته از ۲ ضرب

آخر تم اول است، معرفی می شود. بعد از چند بار ورود بی وقفه فیگور ریتمیک (۲) به

صورت هارمونیک؛ در رنگ آمیزی های متنوع، بافت؛ مونوفونیک می شود و سازهای

مختلف دنبال هم فیگور (۲) را اجرا می کنند. این ورود ها با کاهش دینامیک صدایی؛

همراه هستند.

آخرین ورود توسط فلوت در دینامیک فورته اجرا می شود. ایست اثر بر روی

فرمات است. تمپو از بعد از توقف بر روی فرمات (108=l) می شود.

شماره ۵: تمام ارکستر بجز هورن ها و تیمپانی به صورت *tutti*؛ در بافت هموفونیک، به اجرای فیگور ریتمیکی بر گرفته ای فیگور ریتمیک (۲) می پردازند. هورن ها هم با اجرای فیگور ریتمیک (۱) گفتگویی را ایجاد می کنند. بعد از اجرای *tutti* ارکستر، موتیف جدیدی؛ ($\text{♩} \text{♩} \text{♩} \text{♩}$)، به صورت هموفونیک توسط "هورن ها" و "ویولا" معرفی می شود، که از گسترش موتیف ریتمیک (۱) پدید آمده است.

بعد از تکرار بخشی از آن توسط "کلارینت"؛ با همراهی بخشی از برنجی ها، بر اساس این موتیف و گسترش آن؛ پل رابطی میان بخش *a* و *b* ایجاد می شود. شماره ۶: پل رابطی که بر اساس گسترش موتیف (۱) ایجاد شده، توسط "ابوا" روی زمینه هارمونیک زهی ها اجرا می شود. از نیمه راه "کلارینت" هم به آن می پیوندند. در ادامه سازهای زهی نقش هارمونیک خود را به "هورن ها" می سپارند. به کمک این رابط منجر به مدولاسیون از می بمل ماژور به می ماژور صورت می گیرد.

بخش b :

از شماره ۷: ایمیتاسیونی در سازهای زهی با اشاره کوتاهی به ابتدای تم اول، با ترکیب تکنیک پیتریکاتو و آرکو. شماره ۸: تمپو به ($\text{♩} = 84$) باز می گردد. بازی فیگورهای ریتمیک (۱) و (۲)، با همراهی قسمتی از تم اول و واریاسیونی از آن. از شماره ۹: تم دوم قسمت A (که تم اصلی بخش *b* نیز می باشد) توسط "ویولا" با همراهی پیتریکاتوی "ویولنسل" و "کنترباس" اجرا می شود. در انتهای تم دوم، سازهای بادی برنجی؛ در جواب، فیگور ریتمیک (۱) را اجرا می کنند.

شماره ۱۰: تم دوم یکبار دیگر، توسط "ویولنسل" اجرا می شود. "ویولا" و "ویولن دوم" هم آن را همراهی می کنند. بادی چوبی و بادی برنجی ها لحظات کوتاهی به تقویت هارمونی می پردازند.

در ادامه، تم دوم به واریاسیونی از تم اول می پیوندد که توسط "ترومپت" با همراهی "ویولن دوم" اجرا می شود. از نیمه راه، واریاسیونی از تم دوم هم توسط "ابوا" اجرا می شود.

شماره ۱۱: در این قسمت از یک رابط برای بازگشت به a استفاده شده است. آکوردهایی با نتهای کشیده توسط سازهای زهی اجرا می شود. "هورن ها" فیگور ریتمیک (۲) را اجرا می کنند. در پاسخ به آنها، سایر گروه بادی برنجی و "باسون" فیگور ریتمیک (۱) را اجرا می کنند. از میانه راه؛ "باسون" و بادی برنجی ها بیجز "هورن ها"، به سازهای زهی می پیوندند و نتهای کشیده ای در تقویت آکورد ها می نوازند ولی "هورن ها" همچنان به اجرای فیگور ریتمیک (۲) می پردازند.

به کمک این رابط، اثر به بخش a' وارد می شود و مدولاسونی بازگشتی از می مازور به می بمل مازور صورت می گیرد.

بخش a' :

شماره ۱۲: تم اول توسط "فلوت یک"، "ابوا یک" و "کلارینت یک" اجرا می شود. "باسون ها"، "فلوت دو"، "کلارینت دو" و "دو هورن" خط هارمونی را اجرا میکنند.

تم اول در ادامه به واریاسیونی از فیگور ریتمیک (۲) می پیوندد. سازهای زهی، "ابوا" و "کلارینت" به صورت سؤال و جواب؛ واریاسیونی از فیگور ریتمیک (۲) را اجرا می کنند. "هورن ها" و "ترمبون" با نتهای کشیده آنها را همراهی می کنند.

شماره ۱۳: واریاسیونی از تم اول توسط "ویولن" اول اجرا می شود. آکوردهای همراهی کننده کوتاه، توسط باقی گروه زهی به گوش می رسد.

در کادانس انتهایی قسمت A ، بادی چوبی ها و "هورن ها" به کمک سازهای زهی می شتابند. دینامیک صدا از نیمه قوی به تدریج کاسته می شود تا به نرمی صدا قطع شود.

قسمت B: (پلی فونیک - شبیه به فوگ)

Exposition

شماره ۱۴: این بخش بدون مقدمه با تم دوم قسمت A (که در بخش b معرفی شد) آغاز می شود. این تم به عنوان سوژه فوگ در این قسمت مطرح شده. سوژه فوگ از سکوت و آرامش انتهای قسمت A بر می خیزد.

سوژه توسط "ویولنسل" اجرا می شود. بعد از معرفی سوژه، جواب آن به صورت رتال توسط "ویولا" اجرا می شود و یک خط کنتربان آزاد توسط "ویولنسل" آن را همراهی می کند. بعد از یک اپیزود ۴ میزانی، سوژه مجدداً در تونالیته تونیک (فا ماژور) توسط "ویولن دوم" شنیده می شود. جواب آن بلافاصله توسط "ویولن اول" در (دو مینور) اجرا می شود.

:Development

پس از چهارمین ورود سوژه، بخش اکسپوزیسیون فوگ به پایان می رسد و بخش دوم (بسط و گسترش) آغاز می شود.

در این بخش سوژه در شکل اصلی خود و به صورت تغییر یافته استفاده شده است: از شماره ۱۵: به تدریج تغییراتی از لحاظ ریتمیک و ملودیک در سوژه مشاهده می شود.

شماره ۱۶: استرتو (تقلید فشرده یا همزمانی سوژه با فاصله زمانی تعیین شده در

چند بخش صدائی.

عبور از تونالیتته های مختلف از ویژگی های این بخش است. از شماره ۱۷: اثر کم کم برای رسیدن به نقطه اوج آماده می شود. حضور تمام ارکستر و افزایش تدریجی دینامیک، ایجاد هیجان بیشتر و استفاده از نتهایی با کشش کوتاهاتر؛ در طراحی این بخش مؤثر بوده است. شماره ۱۸: اوج اثر با همزمانی تم اول قسمت A و تم دوم یا سوژه فوگ بر روی زمینه ای از نتهای کشیده. به منظور دور شدن از نقطه اوج، همراه با کم شدن دینامیک، باسون و گروه بادی برنجی (بجز هورن ها) یکی پس از دیگری از صحنه خارج می شوند.

: Rexposition

شماره ۱۹: اثر به تونالیتته (فا مینور) به این بخش بازگشت می کند. سوژه توسط "ویولا" و "کلارینت" اجرا می شود. "هورن ها" هم با نواختن فیگور ریتمیک (۱) با آنها همراهی می کنند. از همین بخش آماده سازی برای بازگشت به A شروع می شود. به دنبال بیان سوژه؛ واریاسیونی از آن توسط "کنترباس"، "ویولنسل" و "باسون" اجرا می شود.

(این واریاسیون در قسمت A (بخش b) آورده شده بود.)

"هورن ها" همچنان به اجرای فیگور ریتمیک (۱) به صورت کمی گسترده؛ مشغولند.

با کم شدن خطوط کنترپوانتیک، موسیقی به سمت دور شدن از بافت پولی فونیک و رسیدن به بافت هموفونیک پیش می رود. همچنین مدولاسیونی برای بازگشت به می بمل ماژور در حال شکل گیری است.

: قسمت A'

از شماره ۲۰: اثر به A' باز می گردد. این بازگشت با اجرای تم اول توسط "ابوا" همراه است. سازهای زهی هم "ابوا" را همراهی می کنند. در انتهای تم اول، سازهای بادی برنجی برای تقویت هارمونی؛ ۲ میزان، با "ابوا" و گروه زهی همراه می شوند.

سرعت قطعه تدریجاً کم (rit.) می شود.

از شماره ۲۱، پس از ایست قطعه بر روی فرمات، سرعت قطعه افزایش می یابد (108=♩). فیگور ریتمیک (۱) و (۲) به صورت سؤال و جواب با هم همراه می شوند. از نیمه دوم این بخش، سازهای زهی با اجرای آکوردهایی با نتهای کشیده، این سؤال و جواب را همراهی می کنند.

شماره ۲۲: بعد از آخرین ورود فیگور ریتمیک (۱) در بخش قبل، تم دوم توسط "ویولن دوم" و "ویولا" وارد می شود. "ویولن اول" و "ویولنسل"؛ موتیفی را اجرا می کنند که در قسمت A (شماره ۵)، از گسترش فیگور ریتمیک (۱)، پدید آمده بود.

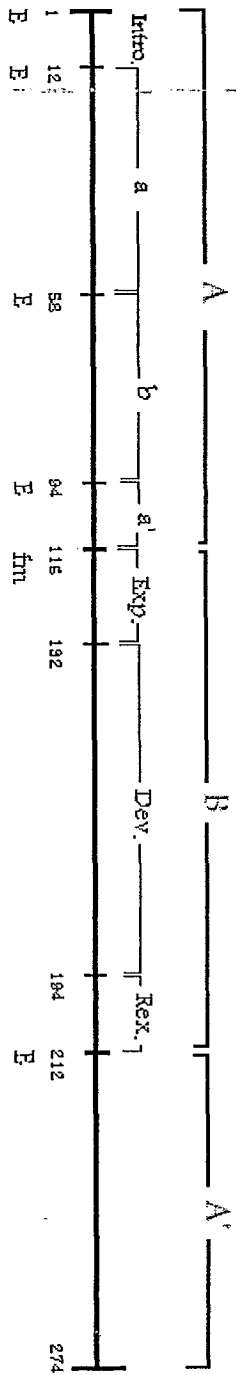
شماره ۲۳: شروع یک ایمیتاسیون در سازهای زهی با اشاره کوتاهی به تم اول. شماره ۲۴: سرعت قطعه بعد از ایست بر روی فرمات، به (84=♩) باز می گردد. "ابوا" ۲ میزان از تم اول را اجرا می کند. همزمان با آن "هورن ها"، "توبا" و "ترومبون" فیگور ریتمیک (۱) را اجرا می کنند. سازهای زهی آنها را همراهی می کنند. در دل این همراهی "ویولن اول" واریاسیونی آرپژوار از تم اول را آغاز می کند.

از شماره ۲۵؛ تم اول به صورت کامل توسط "ویولن دوم"، "ویولا" و "ابوا"؛ به همراه واریاسیون آرپژوار خود، که توسط "ویولن اول" اجرا می شود، همراه می گردد. "ویولنسل"، "کنترباس" و "باسون" هارمونی را تقویت می کنند.

شماره ۲۶: از این قسمت فضا سازی برای خاتمه اثر آغاز می شود. "فلوت" سلو، تم اول را اجرا می کند. سازهای زهی به صورت پیتریکاتو آن را همراهی می کنند.

شماره ۲۷: "هورن ها" با دینامیک کاملاً آرام، به تکرار ۲ میزان اول، تم اول؛ می پردازند. همراهی آرام و ملایم سازهای زهی، فضای خلوتی را برای خاتمه تدارک می بیند.

اثر با کادانس کامل در تونالیتته می بمل ماژور پایان می یابد.

قطعه ای برای کمانچه و دو عود:

این قطعه دارای فرم آزاد است.

قطعه با اجرای دوبل نت هایی در فاصله پنجم توسط عود یک، آغاز می شود.

سپس عود دو، همان دوبل نت ها را با تغییر ریتم، می نوازد و عود یک، ملودی همراه با آن، را اجرا می کند. این قسمت یکبار دیگر تکرار می شود.

از میزان ۱۵: عود یک، ملودی را می نوازد و عود دو، آن را همراه می کند.

کمانچه از میزان ۱۸ وارد می شود، ابتدا به ملودی که توسط عود یک اجرا می شود؛ جواب های کوتاهی می دهد، سپس خط ملودی را در دست می گیرد و به تکرار ملودی می پردازد که توسط عود یک اجرا می شد. همزمان با کمانچه، عود یک، هارمونی را تقویت می کند و عود دو همراه با تقویت هارمونی؛ با نواختن نتهای پراکنده در صدد ایجاد فضای افکتیو می باشد.

از میزان ۲۵: عود دو، ملودی را می نوازد که در میزان ۴ توسط عود یک معرفی شده بود، کمانچه هارمونی را تقویت می کند و عود یک، سکونس ملودیک جدیدی را معرفی می کند.

از میزان ۲۹: کمانچه به تقلید از عود یک، می پردازد. عود دو جواب می دهد.

از میزان ۳۳: عود یک، کم کم روند سکوننس وار تکرار شونده ای به خود می گیرد و کمانچه با همراهی عود دو، به اجرای ملودی ادامه می دهد.

از میزان ۳۷: ملودی توسط کمانچه اجرا می شود و عود ها به اجرای سکوننس ادامه می دهند.

درمیزانهای ۴۳-۴۷: حالت ریتمیکی به مرور شکل می گیرد که فضا را برای رفتن به میزان بندی ($\frac{6}{16}$) آماده می کند.

از میزان ۴۸ تا ۸۰: در میزان بندی ($\frac{6}{16}$)، ملودی توسط عود یک اجرا می شود، عود دو و کمانچه به تقویت هارمونی می پردازند.

از میزان ۸۰: عود یک به نواختن سکوننس ۳ نتی ای که قبل از رفتن به میزان بندی ($\frac{4}{4}$)، اجرا شد، می پردازد. عود دو به اجرای توالی هارمونی ۳ میزان اول قطعه می پردازد و کمانچه ملودی ای؛ نزدیک به ملودی ای که در میزان ۴ توسط عود یک معرفی شده بود، می نوازد.

از میزان ۱۰۰-۱۰۴: موسیقی هموفونیک شده و اثر با قدرت پایان می یابد.

A piece for Symphonic Orchestra

Roya Halavati

Adagio $\text{♩} = 40$ Andantino ($\text{♩} = \text{c. } 84$)

The score is divided into two systems. The first system includes woodwinds and brass. The second system includes strings and percussion. The score is in 4/4 time and features dynamic markings such as *p*, *mp*, *mf*, *f*, *pp*, and *ff*. The woodwinds and brass parts have first and second endings marked with '1.'. The string parts have dynamic markings and hairpins indicating volume changes. The percussion parts include Timpani and Suspended Cymbals.

Flute I&II
Oboe I&II
Clarinet in B \flat I&II
Bassoon I&II
Horn in F I&II
Horn in F III&IV
Trumpet in B \flat I&II
Trombone I&II
Bass Trombone
Tuba
Timpani
Suspended Cymbals

Violin I
Violin II
Viola
Violoncello
Double Bass

Adagio $\text{♩} = 40$ Andantino ($\text{♩} = \text{c. } 84$)

pp \longleftarrow *ff*

p \longleftarrow *mp* *p* \longleftarrow *mf* \longleftarrow *f*

Fl. I & II

Ob. I & II

B^b Cl. I & II

Bsn. I & II

Hn. I & II

Hn. III & IV

B^b Tpt. I & II

Tbn. I & II

B. Tbn.

Tuba

Timp.

S. Cym.

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

D.B.

f *mp* *p*

f *mp* *p*

p

p *mf* *f* *dim.*

p *div.* *mf* *f* *dim.* *mp*

p *mf* *f* *dim.* *mp*

p

2

Fl. I & II

Ob. I & II

B♭ Cl. I & II
solo
mp

Bsn. I & II

Hn. I & II

Hn. III & IV

B♭ Tpt. I & II

Tbn. I & II

B. Tbn.

Tuba

Timp.

S. Cym.

Vln. I

Vln. II
< p

Vla.

Vc.

D.B.
unis.
mp

This page of a musical score, numbered 4, features 18 staves for various instruments. The notation is as follows:

- Fl.I.&II:** Flute I and II staves, mostly containing rests.
- Ob.I.&II:** Oboe I and II staves, mostly containing rests.
- B♭ Cl.I.&II:** Clarinet I and II staves, featuring a melodic line starting at measure 24 with a *p* dynamic marking.
- Bsn.I.&II:** Bassoon I and II staves, mostly containing rests.
- Hn. I & II:** Horn I and II staves, mostly containing rests.
- Hn. III & IV:** Horn III and IV staves, mostly containing rests.
- B♭ Tpt.I.&II:** Trumpet I and II staves, mostly containing rests.
- Tbn. I & II:** Trombone I and II staves, mostly containing rests.
- B. Tbn.:** Baritone Trombone staff, mostly containing rests.
- Tuba:** Tuba staff, mostly containing rests.
- Timp.:** Timpani staff, featuring a rhythmic pattern starting at measure 24 with a *pp* dynamic marking.
- S. Cym.:** Snare Drum staff, mostly containing rests.
- Vln. I:** Violin I staff, mostly containing rests.
- Vln. II:** Violin II staff, mostly containing rests.
- Vla.:** Viola staff, featuring a melodic line starting at measure 24 with a *p* dynamic marking.
- Vc.:** Violoncello staff, featuring a melodic line starting at measure 24 with a *p* dynamic marking.
- D.B.:** Double Bass staff, featuring a bass line starting at measure 24 with a *p* dynamic marking.

Measure numbers 24, 25, 26, 27, and 28 are indicated at the beginning of their respective staves. The key signature is one flat (B♭), and the time signature is 4/4.

3

4

5

Fl. I & II
Ob. I & II
B♭ Cl. I & II
Bsn. I & II
Hn. I & II
Hn. III & IV
B♭ Tpt. I & II
Tbn. I & II
B. Tbn.
Tuba
Timp.
S. Cym.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
D.B.

30 31 32 33 34

mf *f* *dim.* *mp* *mf* *f* *dim.* *mp*

1. *mp*

1.2. *f* *mp*

3.4. *f* *mp*

a.2. *mf* *mp* *f*

mf *mf* *mf* *f* *f* *mf* *mf* *f*

mf *f* *dim.* *mp*

mf *f* *dim.* *mp*